

Memo driftblootstelling spuitzones

onderwerp Driftblootstelling spuitzones Galderseweg
bestemd voor Van Wijnen Projectontwikkeling Zuid bv
ter attentie van Mw. M. Schulp
opgesteld door J. Snepvangers BSc.

datum 30 augustus 2024
referentie 202940_AdB_MEM_0001_v1.5
projectnummer 202940



gecontroleerd door T. van Baast MSc.

Na publicatie van het ontwerp bestemmingsplan 'Kom Galder 2008, herziening Galderseweg 45-55' zijn er verschillende zienswijzen binnen gekomen bij de gemeente Alphen-Chaam. Één van deze onderdelen behelst de driftblootstelling ten aanzien van spuitzones. Zodoende wordt dit planologisch milieuaspect nader toegelicht in deze memo. Deze memo is een bijlage bij de Nota van zienswijzen bij het vastgestelde bestemmingsplan.

1.1 Toetsingskader

In de vollegronds- en sierteelt ontkomt men niet aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tegen schimmels, luizen en andere vormen van ongedierte. In relatie tot omliggende gronden heeft het plangebied derhalve te maken met spuitzones. In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet een afweging worden gemaakt tussen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de volksgezondheid. Er zijn in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen (zoals fruitbomen) in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen gevoelige objecten zoals woningen. De Nederlandse wetgeving met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen is met name gericht op de reductie van de risico's van het gebruik van deze middelen voor het watermilieu. De Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) bevat een toelatingsstelsel voor het op de markt brengen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. In deze wet zijn ook bepalingen opgenomen die betrekking hebben op de bescherming van de gezondheid van de professionele gebruikers en werknemers. De richtafstanden die zijn opgenomen in de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009) hebben geen betrekking op open teelten en zijn dus evenmin bruikbaar (ABRvS 23 september 2009, zaaknummer 200900570/1/R2). Afhankelijk van het soort teelt en of er sprake is van een (water toevoerende) sloot, stelt het Activiteitenbesluit milieubeheer het hanteren van teeltvrije zones verplicht, maar ook hierin zijn geen afstandsnormen voor spuitzones opgenomen.

1.2 Jurisprudentie

Weliswaar ontbreekt wetgeving over spuitzones, maar er heeft zich op dit terrein wel jurisprudentie gevormd die aangeeft dat een afstand van 50 meter tussen agrarische gronden met open teelten en een voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelig object, zoals een woon- en tuinbestemming, in acht moet worden genomen. Bij deze afstand wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de agrariër niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van omwonenden.

De in de praktijk gehanteerde vuistregel van 50 meter is indicatief. Het is een afstand die door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zonder nadere onderbouwing wordt geaccepteerd (ABRvS 23 september 2009, 200900570/1/R2 & ABRvS 15 februari 2006, 200504921/1), maar dat betekent niet dat een kortere afstand in een bepaalde situatie niet redelijk zou kunnen zijn indien aan die afstand een deugdelijke motivering ten grondslag is gelegd. Met andere woorden: onder omstandigheden kan van de vuistregel worden



afgeweken. Omdat elk geval anders is, dient dit per situatie te worden onderzocht en afgewogen. Hierbij een overzicht over de meest relevante jurisprudentie t.a.v. spuitzonering.

[Maart 2017 \(ECLI:NL:RVS:2017:868\)](#)

In een uitspraak van maart 2017 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna genoemd 'de Afdeling') is uitspraak gedaan over het toevoegen van gevoelige functies (zoals woningen) nabij een agrarisch perceel waarop vee wordt geweid. Op agrarische grond met dergelijk gebruik worden geen gewasbeschermingsmiddelen toegepast. Derhalve hoeft er geen spuitvrije zone aan te worden gehouden tussen de gevoelige functie en het agrarisch perceel. Uit de uitspraak van de Afdeling volgt het volgende over bovenstaande bewering. Bij de beoordeling van de vraag of (al dan niet) een spuitzone moet worden aangehouden, moet niet worden gekeken naar het feitelijke gebruik maar naar hetgeen planologisch maximaal is toegestaan. Bij de ontwikkeling van een nieuwe gevoelige functie nabij agrarische percelen, is het dus allereerst van belang om te weten wat de maximale gebruiksmogelijkheden van dat agrarische perceel op basis van het bestemmingsplan zijn. Laat het bestemmingsplan de teelt van gewassen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in enige vorm toe dan volgde lange tijd uit de rechtspraak van de Afdeling dat met dat gebruik rekening moest worden gehouden. Indien het feitelijk gebruik niet plaats vond moest men alsnog rekening houden met het planologisch maximaal toegestane gebruik. Hierbij wordt 50 meter als een redelijke afstand gezien. In veel gevallen was het aanhouden van een spuitzone tussen het agrarische perceel en de nieuwe functie noodzakelijk.

[December 2017 \(ECLI:NL:RVS:2017:3524\)](#)

In december 2017 is de uitspraak van de Afdeling uit maart 2017 genuanceerd. In deze uitspraak is aangegeven dat rekening gehouden dient te worden met het voornemen om gebruik te maken van de maximaal planologische mogelijkheden en derhalve de bedrijfsactiviteiten te wijzigen waarbij bestrijdingsmiddelen worden gebruikt bij het telen van gewassen. Indien het in de planperiode niet voorzienbaar is dat de maximale planologische mogelijkheden gebruikt gaan worden is het hanteren van een spuitzone discutabel. De mate van waarschijnlijkheid is hierbij van belang. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de toekomstplannen van het agrarische bedrijf. Indien de verandering van het bestaande agrarische gebruik binnen de planperiode zodanig onwaarschijnlijk is, hoeft geen rekening gehouden te worden met een vorm van agrarisch gebruik waarbij spuitzones dienen te worden aangehouden. Bovendien kwam in deze uitspraak naar voren dat de afstand tussen de nieuwe gevoelige functie en de agrarische gronden van toepassing is op het gebied waarin maatregelen genomen kunnen worden getroffen om de spuitzone te verkleinen. In het onwaarschijnlijke geval dat de bedrijfsvoering omgeschakeld zou worden naar de teelt van gewassen waarbij een spuitzone dient te worden aangehouden, zouden maatregelen getroffen kunnen worden om de spuitzone zodanig te verkleinen dat de nieuwe woningen geen belemmering vormen voor die vorm van agrarisch gebruik.

[Maart 2022 \(ECLI:NL:RVS:2022:650\)](#)

De Afdeling heeft in maart 2022 opnieuw uitspraak gedaan in een zaak waarin de eerder beschreven lijn uit maart en december 2017 verder wordt ingevuld. In deze uitspraak ging het om een perceel waarop feitelijk geen agrarisch grondgebruik plaatsvond waarbij gewasbeschermingsmiddelen werden toegepast. Het bestemmingsplan bood de mogelijkheid echter wel. Op het naburige perceel wilde men een gevoelige functie toevoegen. Daarbij kon geen afstand van 50 meter worden aangehouden tot het betreffende agrarische perceel. De gemeenteraad, in de uitspraak van maart 2022, overwoog echter dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen toch al niet kon, vanwege al bestaande gevoelige functies in de omgeving. Bovendien gaf de raad aan dat het niet reëel was dat het gebruik van het perceel binnen de planperiode zou worden omgezet naar de teelt van gewassen waarbij gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Tevens werd er door de raad gewezen naar de hoeveelheid aanwezige bomen op en rondom perceel.



De Afdeling overwoog anders dan de raad. De afdeling overwoog allereerst dat de omstandigheid dat het perceel in de omgeving al grenst aan gronden die zijn bestemd als gevoelige functie, er op zichzelf niet aan in de weg staat om op het perceel gewasbeschermingsmiddelen toe te passen. Voor bestaande situaties worden in wet- en/of regelgeving immers geen beperkingen gesteld aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij gevoelige functies. De Afdeling is verder van oordeel dat onvoldoende is onderbouwd dat in dit geval sprake was van een 'uitzonderingsgeval' zoals in de uitspraak van december 2017. Het feit dat er geen concrete plannen kenbaar zijn gemaakt voor de wijziging van het gebruik is niet voldoende om aan te nemen dat deze wijziging ook daadwerkelijk niet zal plaatsvinden. In de situatie van december 2017 was er namelijk sprake van een recent vergunde en gerealiseerde bedrijfsuitbreiding van een melkveebedrijf. Hierdoor kon de Afdeling uitgaan van een situatie waarin geen wijziging naar teelt plaats zou vinden. Bovendien maakt de enkele aanwezigheid van bomen op of rondom het perceel ook de wijziging van het gebruik van het perceel niet zodanig onaannemelijk dat de raad daar bij de vaststelling van het bestemmingsplan geen rekening mee had hoeven houden. Volgens de Afdeling was dus niet aannemelijk gemaakt dat de wijziging van het gebruik binnen de planperiode niet voorzienbaar was. Volgens de Afdeling had dus rekening moeten worden gehouden met de maximale gebruiksmogelijkheden van het betreffende perceel.

[Juni 2022 \(ECLI:NL:RVS:2022:1692\)](#)

In juni 2022 is nadere invulling gegeven in de lijn van wanneer geen rekening gehouden hoeft te worden met maximale planologische mogelijkheden. In deze zaak ging het om een bestemmingsplan waarin een woonbestemming voor drie burgerwoningen op een perceel werd gelegd. Appellant teelt druiven op een perceel dat grenst aan de planlocatie. Daarnaast exploiteert hij enkele recreatiewoningen en een groepsaccommodatie op zijn perceel. Hij vreest dat hij door de komst van woningen beperkt zal worden in zijn bedrijfsvoering. Planologisch is het mogelijk dat het huidige gebruik van de gronden waarop de recreatiewoningen en de groepsaccommodatie staat, wordt gewijzigd in de teelt van gewassen.

Ter zitting heeft appellant aangegeven de huidige exploitatie van de recreatiewoningen en groepsaccommodatie te willen voortzetten en zelfs te willen uitbreiden. Daarnaast heeft appellant geen concrete plannen kenbaar gemaakt om gewassen te gaan telen op de gronden die direct tegen het plangebied aanliggen.

De Afdeling oordeelt dat verandering van het bestaande gebruik van het perceel onder deze omstandigheden zodanig onaannemelijk is, dat het college geen rekening heeft hoeven houden met een vorm van agrarisch gebruik waarbij spuitzones dienen te worden aangehouden. In dit geval neemt de Afdeling dus wél een uitzonderingsgeval aan.

[November 2022 \(ECLI:NL:RVS:2022:3160\)](#)

In november 2022 is invulling gegeven aan een mogelijke maatregel om de eventuele drift van gewasbeschermingsmiddelen naar aangelegen gronden te voorkomen. In deze zaak maakte een wijzigingsplan agrarische bedrijvigheid mogelijk, waarbij gewasbeschermingsmiddelen gebruikt kunnen worden. Deze agrarische bedrijvigheid vindt plaats op minder dan 50 meter van gevoelige locaties. Via een voorwaardelijke verplichting in de planregels is in deze zaak planologisch verzekerd dat een struweelhaag wordt aangelegd en in stand wordt gehouden. Daarbij neemt de Afdeling in aanmerking dat het gebruik van gronden voor open teelten van sierplanten, bomen en boomgaarden binnen een afstand van 30 meter tot gevoelige functies voor gewasbeschermingsmiddelen verboden is.

[Januari 2023 \(ECLI:NL:RBNHO:2023:269\)](#)

In de uitspraak van januari 2023 werd in het kader van een bestemmingsplan aangevoerd dat de raad onvoldoende rekening had gehouden met de belangen van onder meer de naastgelegen agrarische bedrijven. Omliggende agrarische bedrijven zouden in hun bedrijfsvoering worden beperkt door de woning die het plan mogelijk maakt.



De Afdeling wijst in deze zaak op het uitgevoerde onderzoek waarvan zij in het bijzonder de volgende aspecten van belang vindt:

- op het naastgelegen perceel is geen open teelt aanwezig;
- in het onlangs uitgebrachte onderzoek van het RIVM ([Bestrijdingsmiddelen en omwonenden \(rivm.nl\)](https://www.rivm.nl/bestrijdingsmiddelen-en-omwonenden)) zijn geen gezondheidsproblemen naar voren gekomen die samenhangen met het wonen in de nabijheid van bollenteelt. Dit is door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden bevestigd. Dat geen sprake is van gezondheidsproblemen, komt mede omdat telers in de regel niet spuiten bij harde wind of een windrichting richting woningen;
- het advies om een haag te planten om eventuele drift of andere kansen op aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in (de tuin van) de woning zoveel als mogelijk uit te sluiten. Dit is via een voorwaardelijke verplichting in de planregels geborgd.

De raad had hiermee volgens de Afdeling de belangen van de omliggende bedrijven uitvoerig in kaart gebracht en in zijn belangenafweging betrokken. Daarmee heeft de raad de belangen van omliggende agrarische bedrijven voldoende meegewogen, aldus de Afdeling. In dit geval kan geconcludeerd worden dat de vuistregel van 50 meter (en afwijking daarvan) in zijn geheel niet aan de orde was. Bovendien vindt de Afdeling het onderzoek van het RIVM rondom gezondheidseffecten belangrijk en in deze uitspraak bleven de maximale planologische mogelijkheden voor de teelt van gewassen onbesproken, evenals de driftreductie van een haag en onderbouwing daarvoor.

Mei 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:1950)

Voor het mogelijk maken van een plattelandswoning in Balgoij is een driftwerende voorziening opgenomen in de planregeling ter bescherming van de bewoners tegen het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ter plaatse van de naastgelegen fruitboomgaard. Het ging in dit specifieke geval om een laagstamboomgaard. Door de Afdeling is aangegeven dat bij laagstamboomgaarden de driftwerende voorzieningen niet minimaal 1 meter hoger hoeven te zijn dan de fruitbomen. De Afdeling heeft in een eerdere uitspraak van 6 juni 2018 [ECLI:NL:RVS:2018:1741] ook overwogen dat het niet aannemelijk is dat de laagstambomen hoger worden dan 5 m en fruitbomen hoger dan 5 m hoogstambomen zijn en geen laagstambomen. Daarom bestond volgens de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat een afschermende voorziening met een maximale hoogte van 6 niet toereikend zal zijn.

De Afdeling staat overigens ook hier toe om met een voorwaardelijke verplichting een afschermende voorziening tegen drift op te nemen in de planregels van bestemmingsplannen: "Het gebruik van de gronden ten behoeve van een plattelandswoning is niet eerder toegestaan dan nadat ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van agrarisch met waarden - afscherming drift" een voorziening wordt aangebracht, in stand gehouden en onderhouden met een hoogte van 1 meter hoger dan de op 1 mei van elk jaar gemeten maximale hoogte van de fruitbomen binnen 50 meter vanaf het plangebied, doch minimaal 4,5 meter en die tot 99% driftreductie leidt."

1.3 Beoordeling plangebied

Volgens bovengenoemde jurisprudentie blijft een spuitzone van 50 meter de vigerende norm, welke gehanteerd dient te worden indien gevoelige functies, zoals woningen, worden gerealiseerd. Deze norm wordt in het algemeen niet als onredelijk geacht door de Afdeling. De aanwezigheid van al bestaande functies in de omgeving is hierbij niet relevant. Wel kan gemotiveerd worden waarom een kortere afstand aangehouden kan worden.

In onderhavige planvoornemen is sprake van een kortere afstand van een spuitzone, namelijk 0 meter. Het vigerende plangebied grenst aan de oostzijde aan het agrarische gebied, zoals te zien is in figuur 1.



Figuur 1: Uitsnede satellietfoto omgeving Galder met rood omkaderd het plangebied. Bron: Cyclomedia Technology, 2021.

Soort teelt

Deze agrarische gronden worden in de feitelijke situatie gebruikt voor de vollegrondsteelt. De activiteiten die in deze vollegrondsteelt binnen een jaar plaatsvinden bestaan uit:

- Ploegen
- Zaaien
- Bemesten
- Frezen
- Maaien

De soorten fruit die geteeld worden zijn:

- Aardbeien (kleine oppervlakten)
- Pompoenen (grotere oppervlakten)
- Boontjes (kleine oppervlakten)
- Sperziebonen (kleine oppervlakten)
- Peultjes (kleine oppervlakten)

Het fruit dat in kleine oppervlakten geteeld wordt, is bedoeld voor het winkeltje bij de agrariër aan huis. De pompoenen zijn met name bedoeld voor de handel. De agrarische teelt vindt biologisch plaats.

Daarnaast maakt de agrariër gebruik van enkele tunnelkassen. Die zorgen ook voor afschermende werking.

De agrariër heeft persoonlijk verteld dat er in principe geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. De enige uitzondering hierop is dat direct na het aanplanten van (met name) de aardbeien deze soms worden bespoten met bestrijdingsmiddelen om bepaalde infecties te voorkomen. Dit wordt gedaan met een handsput, **niet** door middel van bijvoorbeeld een tractor met een vernevelaar.



Wijze van bespuiten in relatie tot wind en de hierbij gehinderden

Indien met een handspuit enig gewas op het agrarisch perceel (geel gebied) neerwaarts wordt bespoten met bestrijdingsmiddel zal dit gedaan worden op een dag met weinig wind. Door het neerwaarts bespuiten (in tegenstelling tot bespuiting met een dwarsstroomspuit of axiaal boomteeltspuit waarbij de bespuiting zij- en opwaarts is gericht) wordt de ontstane hoeveelheid drift tot een minimum beperkt. Ervan uitgaande dat de wind voornamelijk uit het zuidwesten komt, de overheersende winrichting in Nederland, kan tevens geconcludeerd worden dat de nieuwe gevoelige functie niet wordt belemmerd door enig nadelig effect van bestrijdingsmiddelen. Indien er toch enige hinder plaatsvindt kunnen in worst-case scenario per saldo 14 nieuwe huishoudens hier hinder van ondervinden.

Maatregelen geborgd in planregels

Om enige hinder van de agrarische functie op het gebied van bestrijdingsmiddelen, welke mogelijk gebruikt kunnen worden (in de toekomst), tegen te gaan, zijn in onderhavig planvoornemen maatregelen getroffen. Bij de vaststelling van het plan is in de planregels een voorwaardelijke verplichting opgenomen welke een jaarrond struweelhaag van minimaal 2.5 meter hoog en 80 cm breed tussen de nieuwe woonfuncties en de agrarische functie verplicht. Doordat deze jaarrond groen is zal deze ten allen tijden eventuele bestrijdingsmiddelen opvangen.



Figuur 2: Uitsnede omgeving. Omgeving/momenteel gelegen in spuitzone (oranje) van agrarisch bedrijf (geel)

1.4 Conclusie

In deze memo is de nieuwe ontwikkeling van Galderseweg 45-55 in relatie tot driftblootstelling door spuitzones nader toegelicht. Hierbij is gekeken naar de feitelijke situatie, de planologische situatie en naar jurisprudentie omtrent spuitzones. In de feitelijke situatie ligt het plangebied nabij agrarische gronden. Deze teelt bestaat uit verschillende gewassen in de volle grond. De agrariër gebruikt voor deze vollegrondsteelt incidenteel bestrijdingsmiddelen.



Indien deze bestrijdingsmiddelen gebruikt worden, worden deze gespoten middels een handspuit in neerwaartse richting. Dit gebeurt enkel op een dag met weinig tot geen wind, zodat enkel de gewassen bespoten worden. Indien er toch enige vorm van wind staat zal deze vanwege de heersende windrichting hoogstwaarschijnlijk uit het zuidwesten komen, derhalve gaat de wind niet richting het plangebied. Indien er toch een situatie ontstaat waarbij de wind richting het plangebied gaat en er bestrijdingsmiddelen worden bespoten zal de jaarrond groene erfafscheiding in de vorm van een groene haag (80 cm breed, 2,5m hoog) eventuele bestrijdingsmiddelen opvangen.

Rekening houdend met al deze facetten kan geconcludeerd worden dat onderhavig planvoornemen geen hinder zal ondervinden t.a.v. driftblootstelling door spuitzones en wordt een kortere afstand wenselijk geacht. Er wordt geadviseerd om de jaarrond groene haag vast te leggen in de planregels. De Afdeling staat hier niet onwelwillend tegenover, blijkt uit voorgaand jurisprudentieonderzoek.

1.5 Advies inrichting overgangszone

Ter waarborging van een groenstructuur die voldoende drift reduceert én rekening houdt met de karakteristieken van het landschap dienen binnen de op de verbeelding opgenomen aanduiding “specifieke vorm van groen – overgangsgebied” de in de regels genoemde groenstructuren worden aangelegd (artikel 7.3.7 van de regels).

- Heg: hulst [*Ilex Aquifolium*].

Deze soort is jaarrond groen en vormt daarmee met zekerheid voldoende afscherming tegen te meeste driften. Het advies is om deze soort langs de totale noordoostelijke grens van het plangebied met een grote plantmaat aan te planten in een driehoeksverband met een plantafstand van 0,25x0,25 meter. Bij het bereiken van de gewenste hoogte en breedte (2,5 m hoog en 80 cm breed) twee keer per jaar knippen of scheren.

- Bosplantsoen, bestaande uit boom- en struikvormers: steeneik [*Quercus Ilex*], grove den [*Pinus Sylvestris*], beuk [*Fagus Sylvatica*], sporkehout [*Frangula Alnus*] en hulst [*Ilex Aquifolium*].

De grove den, beuk en sporkehout komen van nature voor in een droog berken-/zomereikenbos op zandgronden zoals op locatie van het plangebied. De grove den en steeneik zijn jaarrond groen. De beuk behoudt lang zijn blad, tot ver in de winter. Voor de wat lagere begroeiing is sporkehout en hulst opgenomen in het bosplantsoen. Ook hulst is het hele jaar groenblijvend.

Plant deze soorten in een driehoeksverband met een plantafstand van circa 1,25 x 1,25 meter. Voor het beheer wordt geadviseerd om in beginsel alleen te snoeien in de periode tussen 1 november en 15 maart. Het bestrijden van ongewenste houtsoorten kan in de periode tussen 15 juli en 15 maart. Aan de hand van beheer kan het aantal soorten dat uit zal groeien tot boom worden bepaald.